

Recenziji

1

Monografija *Raziskovanje slovenske Istre 1* je obsežno znanstveno delo, ki združuje znanje z različnih področij geografije, tako naravnogeografskih kot tudi humanogeografskih vej. Predstavljena dognanja so plod večletnega raziskovanja domačih, slovenskih, geografov, sodelavcev Univerze na Primorskem, Fakultete za humanistične študije, ki že dalj časa sistematično preučujejo območje slovenske Istre. Slednje nedvomno zasluži pozornost raziskovalcev in tudi širše strokovne javnosti, saj gre za območje, ki je pod močnim človekovim vplivom zaradi svoje lege (neposredna bližina morja že od nekdaj pomeni stalno zanimanje za poselitev), nekaterih specifičnih kmetijskih dejavnosti, ki so vezane na sredozemski prostor, ter v zadnjih desetletjih čedalje večjega razvoja turizma in (mednarodnega) prometa. Vsi ti pokrajinski procesi pomenijo pritiske na okolje in naravne vire, med katerimi lahko izpostavimo preskrbo s pitno vodo, zato je poznavanje naravnih značilnosti okolja in družbenih trendov izjemnega pomena. Cilj knjige je zajeti vse te lastnosti pokrajine in jih strniti v pregledno in nazorno, a hkrati poglobljeno in argumentirano predstavitev ter opozoriti na pereče probleme, ki se jim družba ne sme izogniti.

Monografija je sistematično razdeljena na šest poglavij. Prvi dve (»Naravnogeografski oris slovenske Istre« ter »Družbenogeografski oris slovenske Istre«) prinašata pregleden opis lege pokrajine, kamnin, lastnosti površja, vodovja, podnebja, prsti in rastja ter temeljnih družbenogeografskih značilnosti, kot so prebivalstveni razvoj (s poudarkom na zadnjih desetletjih), lastnosti naselij oziroma poselitve ter ekonomskogeografske značilnosti s poudarkom na turizmu kot enem izmed pomembnejših gospodarskih dejavnosti na tem območju.

Sledijo še štiri poglavja. V poglavju »Značilnosti vrtač Rakitovsko-Movraškega krasa« so avtorji predstavili podrobno študijo morfometričnih značilnosti vrtač ter njihove povezanosti z rabo. Kras je pomemben element preučevane pokrajine, vrtače pa ena izmed njenih najpogostejših oblik, zato je podrobna raziskava vsekakor na mestu.

Dve poglavji lahko uvrstimo med hidrogeografske vsebine. Prvo, »Lastnosti krajevnih vodnih virov v slovenski Istri«, predstavlja značilnosti krajevnih vodnih virov v zaledju slovenske Istre s poudarkom na preučevanju njihove ohranjenosti, uporabnosti, vodnega stanja ter analizi raznih fizikalno-kemijskih meritev. Poglavje izpostavlja neprecenljiv pomen krajevnih vodnih virov. Drugo poglavje ima naslov »Hidromorfološke lastnosti Dragonje«, avtorja pa v njem na vzorčnem primeru Dragonje predstavljata popis hidromorfoloških elementov vodotoka. Popis temelji na metodologiji Agencije Republike Slovenije za okolje, z njo pa se ocenjuje ekološko stanje vodotokov. Rezultati so pokazali, da je Dragonja v srednjem toku skoraj v celoti v naravnem stanju, medtem ko je v spodnjem povsem spremenjena.

Poglavje »Osnovanje predlogov tematskih poti po Kraškem robu« ima dvojni pomen – deloma služi kot priročnik za pripravo tematskih poti, hkrati pa prikazuje tudi v praksi izvedene projekte in bralcu približa Kraški rob, ki nedvomno lahko prispeva k razvoju turizma v obalnem zaledju.

Vsa poglavja imajo številno slikovno gradivo, ki obsega fotografije pokrajin, kartografske prikaze v različnih merilih ter grafikone, s katerimi so nazorno prikazani številni statistični podatki.

Monografija bo vsekakor pomembno obogatila slovenski znanstveni prostor. Zaradi preglednega in sistematičnega opisa slovenske Istre bo zagotovo postala ena od referenčnih knjig za razne raziskave tudi izven geografije. Zaradi tega bo imela veliko uporabno vrednost za študente geografije in sorodnih ved, hkrati pa zaradi predstavitve poglobljenih raziskav (tudi na vzorčnih primerih) za strokovnjake različnih področij, zagotovo pa s področij prostorskega planiranja, hidrologije, hidrogeografije, geomorfologije in turizma. Knjiga namreč naslavlja več tem, ki so za območje slovenske Istre izjemnega pomena – npr. varovanje vodnih virov in turizem.

Monografija je z doslednim znanstvenim aparatom (predstavitev ozadja raziskav, predstavitev metodologije, predstavitev rezultatov), dokumentiranim terenskim delom, ki zajema večletne študije, ter obsežnimi bibliografskimi referencami sodobna znanstveno-raziskovalna publikacija in jo zato ocenjujem kot ustrezno za objavo.

Rok Ciglič

Slovenska Istra, pokrajina na skrajnem jugozahodu Slovenije, med slovenskimi pokrajinami zagotovo uživa primat drugačnosti, posebnosti. Med naravnogeografskimi prvinami k temu prispevajo prevladujoča flišna geološka podlaga, stik z morjem ter sredozemske podnebne značilnosti. Pri družbenogeografskih prvinah pa ne smemo pozabiti na neprekinjen kulturni lok, ki ga kot tetiva spaja krščanstvo vse od antike do današnjih dni. Svojestven pečat je temu prostoru dala izrazita prebivalstvena dinamika, predvsem v sodobni zgodovini pa tudi politične spremembe, ki so se zrcalile v pripadnosti tega prostora različnim političnim entitetam. Vsi ti gradniki tvorijo pokrajinsko mozaičnost slovenske Istre in predstavljajo zanimive izzive raziskovalcem tega prostora.

Privilegij ustanovitve Univerze na Primorskem je omogočil, da je slovenska Istra postala predmet intenzivnega raziskovanja, kjer so med humanisti zelo prodorni geografi, zaposleni na Fakulteti za humanistične študije. V preteklosti je namreč geografsko raziskovanje slovenske Istre obsegalo posamezne raziskovalne naloge in svoj zenit doseglo leta 1990, ko je bilo v Portorožu organizirano Zborovanje slovenskih geografov. Številni znanstveni prispevki, ki so naslavljali različne geografske izzive tega prostora, so bili objavljeni v zborniku. Vendar večletnega sistematičnega terenskega dela, ki ga skupaj s svojimi študentkami in študenti opravljajo kolegice in kolegi na primorski univerzi, ni mogoče zlahka doseči, kaj šele preseči.

Del njihovih spoznanj je zbran v pričujoči znanstveni monografiji, ki obsega šest poglavij. Uvodni poglavji, namenjeni orisu naravnogeografskih in družbenogeografskih značilnosti, bralca uvedeta v geografsko perspektivo spoznavanja tega prostora. Ostala štiri poglavja naslavljajo zelo specifične, a hkrati zelo geografske raziskovalne izzive. Prvo med njimi obravnava vrtače Rakitovsko-Movraškega krasa. V prvem delu avtor zelo natančno opredeli vrtačo kot kraški pojav ter osvetli metodologijo njihovega preučevanja, v drugem pa povzame rezultate natančnega raziskovanja tega kraškega pojava na obravnavanem območju. Sledi poglavje o značilnostih krajevnih vodnih virov, ki so bili v preteklosti zelo pomembni za vodooskrbo prebivalstva in kmetijsko dejavnost, dandanes pa nam védenje o njih omogoča lažje spoznavanje nekaterih pokrajinskih procesov v preteklosti in nas uči o možnem trajnostnem odnosu do naravnih virov v sedanjosti. Poglavje o tematskih poteh na Kraškem robu se s svojimi konkretnimi predlogi in z izdelano idejno zasnovo poti ter

promocijskega gradiva dotakne aplikativnosti in aktualnosti, ki jo ponuja geografija kot znanost. Zadnje poglavje je namenjeno hidromorfološkim značilnostim dela reke Dragonje.

Jasno besedilo dopolnjujejo fotografije, zemljevidi in druge grafične priloge, ki bralcu določena znanstvena spoznanja predstavijo na zelo plastičen način.

Znanstvena monografija bo zaradi svoje raznolike vsebine, ki je vpet v rdečo nit slovenske Istre, med bralci zagotovo našla številne simpatije, saj bo vsakdo od tistih, ki jih bo nagovoril njen naslov, našel marsikatero zanimivost za dopolnitev svojega geografskega spoznanja o tej pokrajini, odprti proti Sredozemlju in preko Kraškega roba povezani z notranjostjo Slovenije.

Matjaž Geršič